



De missie van de Theosophical Society Tim Boyd

Tim Boyd is International President van The Theosophical Society (Adyar). In juli 2018 werd in de vergaderingen van de General Council in Naarden de 'mission statement' ofwel de missie van de Theosophical Society (Adyar), hierna TS, vastgesteld die op de achterpagina van *Theosofia* staat. Onderstaand een toelichting.

Hoewel in de honderddrieënveertigjarige geschiedenis van de Theosophical Society (TS) veel is gesproken over de missie en het doel van de vereniging, in het bijzonder door één van de oprichters H.P. Blavatsky (HPB), werd een missie nooit formeel vastgesteld.

In *De Sleutel tot de Theosofie*, in een kort stuk met als titel *Het abstracte en het concrete* (bladzijde 52 en verder), heeft H.P. Blavatsky (HPB) het over de relatie tussen theosofie en de TS. Eén van de dingen die ze zegt is: *Theosofie is goddelijke natuur, zichtbaar en onzichtbaar, en haar Society de menselijke natuur die probeert zich op te heffen tot haar goddelijke ouder.*

In hetzelfde stuk zegt ze ook: *Theosofie is de oeverloze oceaan van universele waarheid, liefde en wijsheid, die zich op aarde weerspiegelt, terwijl de Theosophical Society in die weerspiegeling slechts een zichtbare druppel is.* HPB probeert ons het verband te laten begrijpen tussen theosofie die goddelijk is, en ons werk binnen deze organisatie dat een vorm heeft. Ze eindigt met te zeggen dat de TS *werd gevormd als een hulp om de mensen te doen zien dat er zoiets als theosofie bestaat, en hen te helpen zich ernaar op te heffen, door haar eeuwige waarheden te bestuderen en op te nemen.*

In zekere zin is het idee van een vereniging met als doel aan te tonen dat er een altijd ondefinieerbare theosofie bestaat al een missie op zich. Voor iemand die nog niet volledig thuis is in theosofie is dit echter onbevredigend.

Gedurende iets meer dan een jaar is de General Council van de TS, met input van andere leden, bezig geweest om een bondige en duidelijke missie voor de TS uit te werken. Gelijkelijk op een sutra, zoals we die over de gehele wereld in geschriften kunnen aantreffen, is geprobeerd de missie zo kort en compact mogelijk te houden: enerzijds zodat zij gemakkelijk te onthouden is en snel kan worden overgebracht, en anderzijds zo rijk en beeldend dat zij bij overpeinzing steeds diepere lagen van betekenis toont.

De missie die door de TS werd aangenomen is compact: *To serve humanity by cultivating an ever-deepening understanding and realization of the Ageless Wisdom, spiritual self-transformation, and the Unity of all Life*. In het Nederlands is dat als volgt vertaald: *Het dienen van de mensheid door het ontwikkelen van een zich steeds verdiepend inzicht in, en verwerkelijken van tijdloze wijsheid, spirituele zelf-transformatie en de eenheid van alle leven*. In het vervolg van dit artikel zullen we hier dieper op ingaan. Net als in een sutra voegt ieder woord iets betekenisvol toe.

‘To serve humanity’, service, dienen

Dienen is de primaire functie van de TS. Dit wordt vaak op verschillende manieren opgevat, maar met ons doel helder voor ogen neemt het een bewust deelnemen met zich mee: bewust mededogend handelen dat ons verbindt met de ander zodat diens lijden wordt verlicht. Natuurlijk ‘dienen’ wij vaak onbewust. Alleen al door te ademen verschaffen wij bijvoorbeeld aan planten de kooldioxide die zij nodig hebben om te leven. Planten ademen op hun beurt de zuurstof uit die mensen en andere levensvormen weer nodig hebben. In dat opzicht is alleen ademen al een vorm van dienen. Toch is het een onderdeel van ons theosofisch werk om volledig **bewust**, volledig alert te worden, zodat ons dienen niet zomaar een willekeurige activiteit is, maar geladen wordt met bewustzijn en mededogen.

‘Humanity’, de mensheid

Waarop is die dienstbaarheid gericht? De missie noemt *‘het dienen van de mensheid’*. Als wij spreken van ‘mensheid’ dan bedoelen wij gewoonlijk de zevenmiljard individuele mensen die de aarde bevolken. Vanuit het perspectief van de tijdloze wijsheid bestaat echter het idee van de ‘goddelijke mens’. Wat wij als mensheid beschouwen is niet alleen een samenraapsel of vermenging van die zevenmiljard verschillende mensen. Het is één enkele eenheid, net zoals wij als individu zijn samengesteld uit vele levens, maar onszelf beschouwen als een eenheid. Als wij denken aan ons lichaam, aan ‘ik’, aan ‘mijzelf’ als mens, dan zijn we, als we iets nauwkeuriger kijken, een combinatie van de activiteit van biljoenen menselijke cellen, en van nog eens biljoenen bacteriën die op en in ons lichaam leven, om nog maar niet te spreken over de onzichtbare deelname van allerlei soorten van bewustzijn, van het laagste mineraal tot aan de hoogste spirituele wezens. De gecombineerde activiteit van al deze ‘eenheden’ en stromen resulteert in wat wij ‘ik’ noemen.

Dat dienen van de mensheid doen wij dus op onze beperkte manier. Bewust kunnen dienen begint met het erkennen van onze eenheid met dit grotere geheel, dit grotere zelf en met een *‘zich steeds verdiepend inzicht’* in de manieren waarop wij hieraan deelnemen. *‘Mensheid’* is in een andere betekenis een voorlopig ongerealiseerd ideaal, want in ons gedrag en op het huidige niveau van ontwikkeling zijn we nog niet volledig menselijk. Bij talloze gelegenheden vergeleek HPB ons zogenaamd ‘menselijke’ gedrag met dat van dieren. Zolang ons bewustzijn wordt beheerst door begeerte, zelfzucht en afgescheidenheid is de *mens het meest bewuste en verstandelijk beestachtige van alle dieren* (*De Geheime Leer* II, [411]).



Een waarlijk verwerkelijkt mens zijn, dat is waarnaar wij streven. De mens die zichzelf heeft verwerkelijkt heeft, zoals wordt gezegd in de *Stanza's van Dzyan, een denkvermogen om het heelal te omvatten*, ofwel een holistisch, alomvattend denkvermogen in zich (*De Geheime Leer II*, stanza IV.17, [105]). Dit is voor ons nog een ver verwijderd doel. Als we spreken over het dienen van de mensheid dan is dit tweeledig. We dienen het collectieve geheel door dienstbaar te zijn aan individuen en groepen die dat geheel vormen. Daarnaast zijn we ook dienstbaar aan het goddelijk ideaal binnenin onszelf, door onze pogingen onszelf te wortelen in het al omvattende bewustzijn.

‘Cultivating’, aankweken of ontwikkelen

Hoe dienen we de mensheid eigenlijk? Er zijn op de wereld vele organisaties die zich richten op het dienen van de mensheid: het Rode Kruis, Artsen Zonder Grenzen, onderdak voor daklozen, gaarkeukens enzovoort. Wat is er dan zo bijzonder aan dat dienen dat de TS op het oog heeft? De missie zegt: *het dienen van de mensheid ‘by cultivating’, door het ontwikkelen van een zich steeds verdiepend inzicht in en verwerkelijken van...* Laten we het woord ‘cultiveren’ eens nader onderzoeken. Het is een specifieke term die gewoonlijk verband houdt met tuinieren of mensen die planten kweken of verzorgen. Het is iets dat direct is verbonden met de natuur en de processen van leven en bewustzijn.

Alleen het planten van zaadjes in de grond maakt iemand nog niet tot een tuinmens of hovenier. Voor iemand die zorg draagt voor planten is een intensieve studie van natuurcycli en de potentie van bepaalde zaden een vereiste. Men dient zich bewust te zijn van wat nodig is voor de groei van deze levende wezens, met een bereidheid om hierin op de juiste momenten te voorzien. Dit alles hangt allemaal samen met het proces van cultiveren.

De TS is in het leven geroepen om een diep verborgen menselijk potentieel tot bloei te brengen, een goddelijk zaad. Wat is dat voor zaad dat de TS in de mensheid wil kweken? Dat wordt aangeduid in het volgende deel van de missie.

‘Ever-deepening’, zich steeds verdiepend

We zijn hier om de mensheid te dienen *door het ontwikkelen van een zich steeds verdiepend inzicht in en verwerkelijken van*. De term ‘*zich steeds verdiepend*’ slaat niet alleen op de richting, maar ook op de aard van dit proces.

Het feit dat de ontwikkeling waar we mee bezig zijn grenzeloos is, betekent dat die zich voortdurend verdiept. In spirituele dialogen spreken we vaak over ‘diepten’ en ‘hoogten’. In zekere zin zijn diepte en hoogte synoniemen voor een bepaalde uitbreiding of verwijding van bewustzijn. De woorden ‘zich steeds verdiepend’ zijn misschien toepasselijker, omdat het idee van ‘diepte’ de neiging heeft om bewustzijn naar binnen te trekken, terwijl het begrip ‘hoogte’ bewustzijn naar boven en naar buiten lijkt te sturen. De bedoeling van deze formulering is dus om onze blik echt naar binnen te laten gaan.

‘Understanding’, inzicht, begrijpen

We vergissen ons als wij de betekenis van ‘inzicht’ verwarren met ‘kennis’. Deze termen verschillen in aard en kwaliteit. Kennis kan immers bestaan zonder enig waarlijk inzicht. Het gebeurt vaak dat mensen met veel kennis geen enkel idee hebben van de samenhang van dingen, en dát vormt nu juist de basis van inzicht. Dit komt zó vaak voor dat het geen extra bewijsvoering nodig heeft, naast onze dagelijkse waarneming hiervan. We hoeven alleen maar te kijken naar de recente geschiedenis, naar iedere grote wetenschappelijke uitvinding of ontdekking, of het nu gaat over elektriciteit, atoomenergie of biologische stoffen. Voor een denkvermogen dat naar inzicht streeft verdiept iedere openbaring van natuurkrachten het besef en de erkenning dat alles in de wereld om ons heen met alles samenhangt: met anderen en met onzichtbare werelden.

Zich verbonden voelen is een noodzakelijk onderdeel van inzicht. Laten we het voorbeeld van elektriciteit nemen. Aangedreven door een denkvermogen dat alleen was gericht op kennis, ging men, als één van de eerste toepassingen, elektriciteit inzetten voor de doodstraf, voor elektrocutie van gevangenen. In plaats van onthoofding of doodschieten maakte de mens met kennis creatief gebruik van elektriciteit om andere mensen te doden. De ontdekking van atoomenergie had hetzelfde resultaat, maar dan veel ernstiger. In plaats van het doden van afzonderlijke individuen werd het in oorlogssituaties voor het eerst gebruikt voor de massavernietiging van menselijk leven. Kennis kan dus worden ingezet op manieren die de verbondenheid en verwantschap met alle leven ontkennen. Daartegenover staat inzicht en begrijpen, als de waarneming van verwantschap; het is een uitdrukking van intuïtie, van *buddhi*. Het is een herkenning en erkenning van eenheid.

‘Realization’, verwerklijken

Wij zijn hier om *de mensheid te dienen door het ontwikkelen van een zich steeds verdiepend inzicht in, en verwerklijken van tijdloze wijsheid*. ‘Verwerklijking’ impliceert een volledig besef, of het nu gaat om een aspect van de goddelijke wijsheid of, in het geval van een verlicht persoon, het volledige besef van de ondeelbare staat van zijn. In zekere zin is verwerklijking een noodzakelijk gevolg van een zich verdiepend inzicht.

‘The Ageless Wisdom’, de tijdloze wijsheid

De missie specificeert inzicht in en verwerklijking van drie dingen. Ten eerste de tijdloze wijsheid, soms ‘sanātana dharma’ genoemd, eeuwige wijsheid. In theosofische kringen worden de begrippen ‘tijdloze wijsheid’ en ‘oude wijsheid’ soms als synoniemen gebruikt. Hoewel beide termen nauw samenhangen, drukken ze verschillende ideeën uit. Oude wijsheid verwijst naar een specifieke uitdrukkingvorm van de tijdloze wijsheidstraditie, naar iets dat al bestaat, iets dat een geschiedenis heeft.

De Griekse en Egyptische mysteriescholen met hun specifieke goden en rituelen, en de vedische godsdienstbeoefening in India zijn voorbeelden van oude wijsheid. Het zijn namelijk specifieke vormen van de tijdloze wijsheid, passend bij een bepaalde tijd, plaats en volk. ‘Tijdloos’ slaat per definitie op verleden, heden en de toekomst, wat voor tradities zich ook zullen ontwikkelen. ‘Tijdloos’ verwijst naar de ‘wortelloze wortel’

van waaruit al het andere ontspringt. Aan het begin van onze huidige cyclus van groeiende globalisering werd de meest recente uitdrukking van de tijdloze wijsheid geïntroduceerd met de stichting van de TS, in 1875. Ergens in de verre toekomst zal ook theosofie zoals wij die nu hebben leren kennen in de categorie van 'oude wijsheid' komen te vallen: volledig waar en eeuwig in zijn aard, maar heel specifiek en in uitdrukkingvorm tijdgebonden. Theosofie is voortdurend vernieuwend van aard: tijdloze wijsheid.

'Spiritual Self-Transformation', spirituele zelf-transformatie



Het theosofische werk dat wij als individu doen beschrijven we als 'spirituele zelf-transformatie'. Dit is geworteld in het idee dat het kleine zelf, afgescheiden levend in de persoonlijkheid, kan worden getransformeerd door de invloed van de inwonende geest, zodat het transparant wordt. Annie Besant beschreef dat als het *verborgen licht, stralend in ieder wezen*.

Wat komt er allemaal kijken bij deze transformatie? Waarschijnlijk is het proces eenvoudiger dan hoe we het gewoonlijk benaderen. Het gaat er niet om steeds meer ideeën of kennis toe te voegen. Het doel van de kennis die we vergaren is het afbreken en verwijderen van de vele obstakels die we in onszelf hebben opgericht tegen de natuurlijke en altijd aanwezige stroom van geest.

'The Unity of All Life', de eenheid van alle leven

De laatste woorden van de missie van de TS zijn '*de eenheid van alle leven*'. De passage luidt: *een zich steeds verdiepend inzicht in, en verwerklijken van de tijdloze wijsheid, spirituele zelf-transformatie, en de eenheid van alle leven*. De missie eindigt waar het werk van de Theosophical Society begint. Het eerste doeleinde van de TS is broederschap, en die kan ook worden uitgedrukt als 'eenheid'. Er kan geen sprake zijn van spiritualiteit als we de eenheid van alle leven niet verwerklijken. Eenheid is de basis van al het begrip, al het inzicht, spiritualiteit en zelfs van lichamelijk welbevinden. Zelfs op het niveau van onze persoonlijkheid kan geen kracht bestaan als er geen eenheid is. Een klein kind dat leert lopen, valt keer op keer. Dit komt doordat de onderdelen van het jonge lichaam nog niet geïntegreerd zijn. Spieren van armen en benen zijn nog niet volledig onder controle. In menselijke relaties drukt de afwezigheid van eenheid zich uit als fragmentatie, zwakheid en ziekte.

De basis van alles wat we theosofisch noemen berust op de eenheid van alle leven. Leven is alomtegenwoordig en noodzakelijkerwijs intelligent. Intelligentie drukt zich uit in beweging. Alles is in beweging - niet willekeurig, maar in een patroon. De inherente intelligentie van het leven drukt zich af op de materie. Of het nu gaat om zwaartekracht, elektromagnetisme, karma en reïncarnatie, altijd is er sprake van natuurwetten of van de wetten van het universum, want er zit een intelligent patroon in leven en dat kunnen we waarnemen.

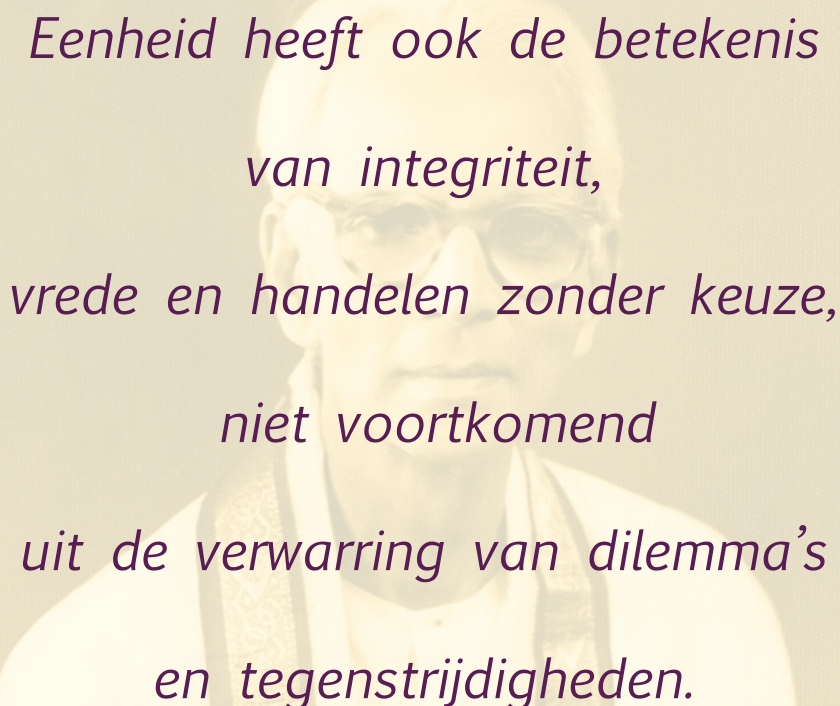
Conclusie

Dit korte artikel was een poging om enige van de gedachten en inzichten te belichten die opkomen bij het overpeinzen van de missie van de TS, de 'mission statement'. Om die tot leven te laten komen kunnen we die, ieder voor zich, in stilte onderzoeken in ons denken en onze reflecties, zodat de diepe betekenis ervan zich voor ons kan ontvouwen. Zoals alles wat waarlijk theosofisch is, zijn de diepten die we kunnen vinden grenzeloos.

De missie van de Theosophical Society is dus: ***Het dienen van de mensheid door het ontwikkelen van een zich steeds verdiepend inzicht in, en verwerkelijken van tijdloze wijsheid, spirituele zelf-transformatie en de eenheid van alle leven.***

Uit: *The Theosophist*, oktober 2018

Vertaling: Marianne Plokker



*Eenheid heeft ook de betekenis
van integriteit,
vrede en handelen zonder keuze,
niet voortkomend
uit de verwarring van dilemma's
en tegenstrijdigheden.*

Uit: N. Sri Ram: *Thoughts for Aspirants*